

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

30. juuni 2022*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Kohtualluvus ning kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades – Määrus (EL) nr 1215/2012 – Kohtualluvus kindlustusajade puhul – Artikli 11 lõike 1 punkt b – Kindlustusvõtja, kindlustatu või soodustatud isiku esitatud hagi – Võimalus esitada kindlustusandja vastu hagi hageja alalise elukoha kohtusse – Liikmesriigi kohtu rahvusvahelise ja territoriaalse pädevuse kindlaksmääramine – Artikli 13 lõige 2 – Kahjustatud isiku poolt otse kindlustusandja vastu esitatud hagi – Ühes liikmesriigis asukohta ja teises liikmesriigis üksust omava kindlustusandja vastu hagi esitamine sellesse kohtusse, kelle tööpiirkonnas see üksus asub

Kohtuasjas C-652/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunalul București (Bukaresti esimese astme kohus, Rumeenia) 28. septembri 2020. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. detsembril 2020, menetluses

HW,

ZF,

MZ

versus

Allianz Elementar Versicherungs-AG,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president N. Jääskinen (ettekandja), kohtunikud M. Safjan ja M. Gavalec,

kohtujurist: J. Richard de la Tour,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Rumeenia valitsus, esindajad: E. Gane ja L. Lițu,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Biolan ja S. Noë,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1) artikli 11 lõike 1 punkti b tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on ühelt poolt kolm Rumeenias elavat füüsilist isikut HW, ZF ja MZ ning teiselt poolt Austrias asutatud äriühing Allianz Elementar Versicherungs-AG, keda esindab tema Rumeenia korrespondent, ning mis puudutab kahju hüvitamise hagi, mille on esitanud kõnealused füüsilised isikud, kes väidavad end olevat selle kindlustuslepingu soodustatud isikud, mille oli nende perekonnaliikme surma põhjustanud õnnetuse eest vastutav isik sõlminud Allianz Elementar Versicherungs-AG juures.

Õiguslik raamistik

- 3 Määruse nr 1215/2012 põhjendused 15, 16, 18 ja 34 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(15) Kohtualluvuse eeskirjad peaksid olema hästi prognoositavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga. Seepärast peaks alati olema tagatud kohtualluvus kostja elukoha alusel, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui vaidluse sisu või poolte autonoomia eeldab teistsugust seost. Selleks et ühiseeskirjad oleksid läbipaistvamad ja et vältida vastuolulist kohtualluvust, peab juriidilise isiku alaline asukoht olema autonoomselt kindlaks määratud.
 - (16) Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvuse määramisel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele. Tihe seos peaks tagama õiguskindluse ja hoidma ära võimaluse, et kostja vastu esitatakse hagi liikmesriigi kohtusse, mida ta ei saanud mõistlikult ette näha.
[...]
 - [...]
 - (18) Kindlustus-, tarbija- ja töölepingute puhul tuleks nõrgemat poolt kaitsta soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega kui üldised eeskirjad.
[...]
 - (34) Tuleks tagada [27. septembri] 1968. aasta [...] konventsiooni [kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32)], [nõukogu 22. detsembri 2000. aasta] määruse (EÜ) nr 44/2001 [kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04,

lk 42)] ja käesoleva määruse vaheline järjepidevus ning selleks tuleks ette näha üleminekusätteid. Järjepidevust on vaja ka Euroopa Liidu Kohtu tõlgendustes [selle] konventsiooni ja seda asendavate määruste kohta.“

4 Määruse nr 1215/2012 II peatüki „Kohtualluvus“ 1. jagu „Üldsätted“ sisaldab artikleid 4–6.

5 Määruse artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva määruse kohaselt esitatakse hagi isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse sõltumata nende kodakondsusest.“

6 Sama määruse artikli 5 lõige 1 näeb ette:

„Isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib hagi esitada teise liikmesriigi kohtusse üksnes käesoleva peatüki 2.–7. jaos sätestatud korras.“

7 Määruse nr 1215/2012 II peatüki 2. jao „Valikuline kohtualluvus“ artikli 7 punkt 5 sätestab:

„Isiku vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib esitada hagi teises liikmesriigis:

[...]

5) filiaali, esinduse või muu üksuse tegevusest tuleneva vaidluse puhul selle paiga kohtutesse, kus filiaal, esindus või muu üksus asub;

[...]“.

8 Määruse nr 1215/2012 II peatüki 3. jagu „Kohtualluvus kindlustusasjade puhul“ sisaldab artikleid 10–16.

9 Määruse artikkel 10 näeb ette:

„Kindlustusasjades määratakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao kohaselt, ilma et see piiraks artikli 6 või artikli 7 punkti 5 kohaldamist.“

10 Määruse artikkel 11 näeb ette:

„1. Kindlustusandja vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib esitada hagi kas:

a) selle liikmesriigi kohtusse, kus on tema alaline elukoht;

b) kui tegemist on kindlustusvõtja, kindlustatu või soodustatud isiku esitatud hagiga, muus liikmesriigis hageja alalise elukoha kohtusse, või

[...]

2. Kindlustusandjat, kelle alaline elukoht ei ole üheski liikmesriigis, kuid kellel on ühes liikmesriigis filiaal, esindus või muu üksus, käsitatakse filiaali, esinduse või muu üksuse tegevusest tulenevates vaidlustes selles liikmesriigis alalist elukohta omavana.“

11 Sama määruse artikkel 13 näeb ette:

„1. Vastutuskindlustuse puhul võib menetluse, mille kahjustatud isik on algatanud kindlustatu suhtes, kaasata ka kindlustusandja, kui asjaomase kohtu suhtes kohaldatav õigus seda võimaldab.

2. Artikleid 10, 11 ja 12 kohaldatakse hagide suhtes, mille kahjustatud isik algatab otse kindlustusandja vastu juhul, kui sellised otsehagid on lubatud.

[...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 12 22. detsembril 2017 hukkusid ühe sõiduki juht ja kaasreisija liiklusõnnetuses, mis vähemalt osaliselt oli põhjustatud selle juhi süül. Asjaomane sõiduk oli registreeritud Austrias ja kindlustatud Allianz Elementar Versicherungs juures, kelle asukoht on selles liikmesriigis.
- 13 17. veebruaril 2020 esitasid kolm hukkunud kaasreisija laiendatud perekonna liiget, kelle kõigi elukoht on Rumeenias, oma mittevaralise kahju hüvitamiseks Allianz Elementar Versicherungs vastu, keda esindab tema Rumeenia korrespondent Allianz-Țiriac Asigurări SA, hagi Tribunalul București (Bukaresti esimese astme kohus, Rumeenia), kelle tööpiirkonnas on kõnealuse korrespondendi asukoht.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollis tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Codul de procedură civilă) sätete alusel omal algatusel, kas asi allub rahvusvahelise kohtualluvuse sätete järgi ja territoriaalselt sellele kohtule.
- 15 Arvestades 13. detsembri 2007. aasta kohtuotsust FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, punkt 31), mis eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul puudutab määruse nr 44/2001 samaväärseid sätteid, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et selle kontrollimise seisukohalt on asjakohane määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punktis b ette nähtud kohtualluvuse eeskiri, millele on viidatud sama määruse artikli 13 lõikes 2, kui kahjustatud isik esitab hagi otse kindlustusandja vastu.
- 16 Sellega seoses rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhikohtuasja kostja on teises liikmesriigis asuv kindlustusandja, kelle vastu esitati hagi Rumeenias, kuid mitte sellesse kohtusse, kelle tööpiirkonnas on põhikohtuasja hagejate – kes väidavad, et nemad on asjasse puutuva kindlustuslepingu kohaselt soodustatud isikud – vastavad elukohad, vaid kohtusse, kelle tööpiirkonnas on selle kindlustusandja Rumeenia korrespondendi asukoht.
- 17 Pärast nende asjaolude tuvastamist on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkt b määrab kindlaks üksnes liikmesriikide kohtute rahvusvahelise pädevuse või korraga nii selle kui ka riigisisese, täpsemalt territoriaalse kohtualluvuse. Ta esitab erinevaid grammatilisi, kontekstilisi ja teleoloogilisi argumente, mis räägivad ühe või teise teesi kasuks.

- 18 Neil asjaoludel otsustas Tribunalul București (Bukaresti esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse [nr 1215/2012] artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et see käsitleb ainult [Euroopa Liidu] liikmesriikide rahvusvahelist kohtualluvust, või nii, et selles on kindlaks määratud ka kindlustuslepingu kohaselt soodustatud isiku alalise elukoha kohtute riigisisene (territoriaalne) pädevus?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 19 Oma küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et kui see säte on kohaldatav, määrab see kindlaks nii rahvusvahelise kohtualluvuse kui ka liikmesriigi selle kohtu territoriaalse pädevuse, kelle tööpiirkonnas on hageja alaline elukoht.
- 20 Kõigepealt tuleb meenutada, et kuna vastavalt määruse nr 1215/2012 põhjendusele 34 tunnistatakse selle määrusega kehtetuks ja asendatakse määrus nr 44/2001, mis omakorda asendas 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, mida on muudetud hilisemate konventsioonidega uute liikmesriikide ühinemise kohta selle konventsiooniga (edaspidi „Brüsseli konventsioon“), siis kehtib tõlgendus, mille Euroopa Kohus on andnud viimati nimetatud õigusaktide sätetele, ka määruse nr 1215/2012 suhtes, kui neid sätteid võib pidada „samaväärseks“ (20. mai 2021. aasta kohtuotsus CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 21 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et selline samaväärsus esineb määruse nr 44/2001 artikli 9 lõike 1 punkti b ja määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b vahel, kuna esimesena nimetatud sätte sõnastus võeti põhiosas üle viimati nimetatud sättesse (vt selle kohta 31. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, punkt 36).
- 22 Brüsseli konventsiooni vastava sätte kohta märkis Euroopa Kohus, et majanduslikult nõrgema poole kaitse tugevdamiseks oli määruse nr 44/2001 artikli 9 lõike 1 punkt b sõnastatud nii, et anda kindlustuslepingu kohaselt kindlustatud või soodustatud isikule sõnaselgelt võimalus esitada kindlustusandja vastu hagi enda alalise elukoha kohtusse, samas kui kõnealuse konventsiooni artikli 8 esimese lõigu punkt 2 nägi ette üksnes selle, et asi allub kindlustusvõtja alalise elukoha kohtule, ilma et oleks sätestatud, kas kindlustusandja vastu võib esitada hagi kindlustatud või soodustatud isiku alalise elukoha kohtusse (vt selle kohta 12. mai 2005. aasta kohtuotsus Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, punkt 41). Nii laiendas määruse nr 44/2001 artikli 9 lõike 1 punkt b, mis nüüd on määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkt b, võrreldes selle konventsiooniga nende isikute ringi, kes võivad kindlustusandja kohtusse kaevata (vt selle kohta 27. veebruari 2020. aasta kohtuotsus Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, punkt 35).
- 23 Vaatamata sellele, et ühelt poolt Brüsseli konventsiooni artikli 8 esimese lõigu punkti 2 ja teiselt poolt määruse nr 44/2001 artikli 9 lõike 1 punkti b ning määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b sõnastused on selles osas erinevad, võib neid sätteid siiski käsitada samaväärsena, kuna need näevad ette võimaluse, et vastavalt kas lepinguosalise riigi või liikmesriigi territooriumil asukohta omava kindlustusandja vastu võib esitada hagi selle paiga kohtusse, kus on hageja alaline

elukoht, kui hagi on esitanud – kõnealuse konventsiooni kontekstis – kindlustusvõtja või ka – nende määruste kontekstis – kindlustatu või soodustatud isik, tingimusel et asjaomase hageja alaline elukoht on vastavalt kas mõnes teises lepinguosalisel riigis või mõnes teises liikmesriigis.

- 24 Seega kehtib tõlgendus, mille Euroopa Kohus on andnud seoses Brüsseli konventsiooni artikli 8 esimese lõigu punktiga 2 ja määruse nr 44/2001 artikli 9 lõike 1 punktiga b, ka määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b suhtes.
- 25 Peale selle tuleb enne eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele vastamist teha põhikohtuasja asjaolusid arvestades mõned täpsustused.
- 26 Määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b kohaselt võib juhul, kui tegemist on liikmesriigi territooriumil alalist elukohta omava kindlustusandja vastu hagi esitamisega kindlustusvõtja või kindlustuslepingu kohaselt kindlustatud või soodustatud isiku poolt, esitada hagi liikmesriigis alalist elukohta omava kindlustusandja vastu muus liikmesriigis, täpsemalt hageja alalise elukoha kohtusse.
- 27 Käesolevas asjas nähtub eelotsusetaotlusest ühest küljest, et põhikohtuasja hagi on esitatud Austrias asuva kindlustusseltsi vastu, keda eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel „esindab tema Rumeenia korrespondent“. Sellega seoses tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale, mis käsitleb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete eristamist ELTL artiklis 267 ette nähtud menetluses, ei saa seada kahtluse alla põhikohtuasja faktilisi asjaolusid puudutavaid järeldusi ja riigisisese õiguse sätteid, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus on esitanud (vt selle kohta 21. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Wilo Salmson France, C-80/20, EU:C:2021:870, punkt 47, ja 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, punkt 26).
- 28 Selleks, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik tema menetluses oleva vaidluse lahendamiseks tarvilikud elemendid, tuleb selles kontekstis aga juhtida tema tähelepanu määruse nr 1215/2012 sätetele, mis kehtestavad kohtualluvuse erinormid filiaali, esinduse või muu üksuse tegevusest tulenevate vaidluste korral, täpsemalt selle määruse artikli 7 punktile 5, mis määruse artikli 10 kohaselt on kindlustusasjades kohaldatav. Eelotsusetaotluse põhjal ei ole võimalik kindlaks teha, kas põhikohtuasja hagejate hagi võib olla esitatud sellises vaidluses, kuid sellel kohtul tuleb see igal juhul kindlaks teha ja vajaduse korral kontrollida kohtualluvust ka nimetatud sätete alusel, võttes arvesse selles valdkonnas Euroopa Kohtu praktikas määratletud kriteeriume (vt eelkõige 20. mai 2021. aasta kohtuotsus CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, punktid 51 ja 52).
- 29 Teisest küljest nentis Euroopa Komisjon oma kirjalikes seisukohtades, et kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, et põhikohtuasja hagejad on „soodustatud isikud“ määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b tähenduses, on põhikohtuasi pigem seotud hagiga, mille on otse kindlustusandja vastu esitanud kahjustatud, mitte soodustatud isikud, mistõttu on see säte selles kohtuasjas kohaldatav üksnes selle määruse artikli 13 lõike 2 kaudu.
- 30 Sellega seoses tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus kvalifitseeris tõepoolest põhikohtuasja hagejad asjaomase „kindlustuslepingu kohaselt soodustatud isikuteks“, kes on kindlustatud sõiduki juhi põhjustatud õnnetuses hukkunud kaasreisija laiendatud perekonna liikmed. Samas viitas see kohus selleks, et põhjendada määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b kohaldatavust põhikohtuasjas, 13. detsembri 2007. aasta kohtuotsusele FBTO Schadeverzekeringen (C-463/06, EU:C:2007:792, punkt 31), mille kohaselt „[tuleb] määruse

nr 44/2001 artikli 11 lõikes 2 sisalduvat viidet määruse artikli 9 lõike 1 punktile b [...] tõlgendada nii, et kannatanu võib nõude esitada vahetult kindlustusandja vastu kannatanu elukoha liikmesriigi kohtule, kui sellised vahetud nõuded on lubatud ja kui kindlustusandja asukoht on liikmesriigis“. Selles kohtuotsuses käsitletud sätted on aga samaväärsed määruse nr 1215/2012 artikli 13 lõikega 2 ja artikli 11 lõike 1 punktiga b (vt selle kohta 31. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, punkt 36).

- 31 Neil asjaoludel näib määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkt b olevat tõesti põhikohtuasjas kohaldatav, kuna selle määruse artikli 13 lõikes 2 on viidatud sellele sättele.
- 32 Seega peab eelotsusetaotluse esitanud kohus enne määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b kohaldamist põhikohtuasjas kontrollima, kas Rumeenia õigusnormid võimaldavad isikutel, kellel on potentsiaalselt õigus hüvitisele, esitada otse kindlustusandja vastu hagi, mis selle määruse artikli 13 lõike 2 kohaselt muudab sama määruse artiklid 10–12 kohaldatavaks (vt selle kohta 31. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, punkt 35). Euroopa Kohus täpsustas, et artikli 13 lõikes 2 tehtud viite eesmärk on lisada kõnealuse artikli 11 lõike 1 punktis b toodud hagejate loetelusse isikud, kes on kandnud kahju, piiramata nende isikute ringi nendega, kes on seda kandnud otseselt (vt selle kohta 20. mai 2021. aasta kohtuotsus CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, punkt 38).
- 33 Pärast kõiki neid sissejuhatavaid täpsustusi tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab liidu õigusnormi tõlgendamisel arvesse võtma nii selle sõnastust kui ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa õigusnorm on. Ka liidu õigusnormi tekkelugu võib anda asjakohast teavet selle normi tõlgendamiseks (2. septembri 2021. aasta kohtuotsus CRCAM, C-337/20, EU:C:2021:671, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Esimesena, mis puudutab määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b sõnastust, siis tuleb rõhutada, et Tribunalul București (Bukaresti esimese astme kohus) küsimus keskendub selle sätte lõpuosale.
- 35 Artikli 11 lõike 1 punkti b rumeeniakeelne versioon, nagu ka inglisi- ja soomekeelne versioon, erinevad selles osas hispaania-, taani-, saksa-, prantsus-, itaalia-, hollandi-, poola-, portugali- ja rootsikeelsest versioonist. Kui nende versioonide esimeses rühmas on selle sätte lõpuosas „hageja alalise elukoha kohtud“, siis teisena nimetatud versioonides on selles „hageja alalise elukoha kohus“. Seega näib, et paljudes tõlgendatava sätte keeleversioonides ei ole kasutatud termini „kohus“ puhul mitmuse vormi, nagu esineb eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimuses.
- 36 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa liidu õiguse sätte ühes keeleversioonis kasutatud sõnastus olla selle sätte tõlgendamise ainus alus ja sellele keeleversioonile ei saa tõlgendamisel anda muude keeleversioonide ees eelist. Liidu õigusakti ühetaolise kohaldamise ja järelikult ka ühetaolise tõlgendamise nõue välistab võimaluse käsitleda selle akti ühte versiooni teistest versioonidest eraldiseisvana, vaid nõuab, et akti tõlgendataks lähtuvalt selle reeglistiku üldisest süsteemist ja eesmärkidest, millesse see akt kuulub (10. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Personal Exchange International, C-774/19, EU:C:2020:1015, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 Nagu märkisid eelotsusetaotluse esitanud kohus ning oma kirjalikes seisukohtades ka Rumeenia valitsus ja komisjon, on sellega seoses eriti selgust toov, kui võrrelda määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b sõnastust, mis on eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuse ese, selle lõike 1 punktiga a. Nimelt on liidu seadusandja valitud kohtualluvuse kriteeriumis selles

punktis b konkreetselt nimetatud „hageja alalis[t] elukoh[t]a“, samas kui sama lõike 1 punktis a nimetatud kriteeriumis nimetatakse üldiselt „liikmesrii[ki], kus on [kindlustusandja] alaline elukoht“.

- 38 See sõnastuse erinevus räägib tõlgenduse kasuks, mille kohaselt määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b eesmärk on määrata liikmesriigis otse konkreetne kohus, viitamata selles riigis kehtivatele territoriaalse kohtualluvuse reeglitele, ja seega määrata kindlaks mitte ainult rahvusvaheline kohtualluvus, vaid ka kõnealuse kohtu territoriaalne pädevus selles sättes käsitletud juhtudel.
- 39 Nagu mainis eelotsusetaotluse esitanud kohus ja nagu märkis komisjon oma kirjalikes seisukohtades, kinnitab käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis esitatud tõlgendust analoogia kohtuotsustega, milles Euroopa Kohus on tõlgendanud mitut määruse nr 1215/2012 artikli 7 sätet, mille sõnastuse eesmärk on samuti nimetada konkreetne „paik“ liikmesriigis nii, et nendes sätetes määratakse kindlaks nii rahvusvaheline kui ka territoriaalne kohtualluvus. Need kohtuotsused puudutavad eelkõige artikli 7 punkti 1 alapunkti b esimest taanet, mis on samaväärne määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 1 alapunkti b esimese taandega (vt selle kohta 3. mai 2007. aasta kohtuotsus Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, punkt 30), artikli 7 punkti 1 alapunkti b teist taanet (vt selle kohta 15. juuni 2017. aasta kohtuotsus Kareda, C-249/16, EU:C:2017:472, punkt 46) ja sama artikli 7 punkti 2 (vt selle kohta 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus Volvo jt, C-30/20, EU:C:2021:604, punktid 33 ja 43).
- 40 Niimoodi loodud analoogiat nende kohtuotsustega kinnitab ka P. Jenardi aruanne 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohta kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1979, C 59, lk 1). Selle aruande 31. leheküljel on nimelt märgitud, et Brüsseli konventsiooni artikli 8 esimese lõigu punkt 1 „piirdub üldise kohtualluvuse sätestamisega, nähes ette „asja allumise kindlustusandja asukohariigi kohtutele“, mistõttu „[i]ga riigi sees kohaldatakse kohtualluvuse kindlakstegemiseks riigisiseseid õigusakte“, samas kui sama artikli 8 esimese lõigu punkti 2 eesmärk on ette näha, et „kui kindlustusandja vastu esitatakse hagi väljaspool tema asukohariiki, siis tuleb hagi esitada selgelt kindlaks määratud kohtusse vastavalt [kõnealuse konventsiooni] artiklis 5 juba sätestatud süsteemile“.
- 41 Kuna ühelt poolt on Brüsseli konventsiooni artikli 8 esimese lõigu punktides 1 ja 2 sätestatud kohtualluvuse eeskirjad kindlustusajade puhul põhiosas samaväärsed määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punktides a ja b sätestatud eeskirjadega ning teiselt poolt on selle konventsiooni artikli 5 punktides 1 ja 3 sätestatud lepingute ning lepinguvälise kahjuga seotud kohtualluvuse eeskirjad põhiosas samaväärsed selle määruse artikli 7 punktides 1 ja 2 sätestatud eeskirjadega, siis võimaldab käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud suhe, eelkõige samas eelmises punktis viidatud tsitaadi lõpus loodud seos, toetada tõlgendust, mille kohaselt nähtub selle määruse artikli 11 lõike 1 punktis b sõna „[...]koh[t]“ kasutamisest, et see säte näeb ette selgelt kindlaks määratud kohtu ja määrab seega otse kindlaks territoriaalse kohtualluvuse, nagu Euroopa Kohus on otsustanud seoses analoogse sõnastusega sama määruse artikli 7 punktides 1 ja 2.
- 42 Eeltoodud asjaoludest tuleneb, et määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b sõnasõnalise tõlgenduse enda põhjal võib juba teha järelduse, et see säte määrab kindlaks nii rahvusvahelise kohtualluvuse kui ka liikmesriigi selle kohtu territoriaalse pädevuse, kelle tööpiirkonnas on hageja alaline elukoht.

- 43 Teisena toetab seda tõlgendust kõnealuse sätte konteksti analüüs. Sellega seoses tuleb märkida, et määruse nr 1215/2012 artikli 4 lõike 1 kohaselt esitatakse hagi isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, üldjuhul selle liikmesriigi kohtutesse. Samuti rõhutatakse selle määruse põhjenduses 15, et määruses ette nähtud kohtualluvuse eeskirjad lähtuvad põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga, mistõttu peab kohtualluvus kostja elukoha alusel olema alati tagatud, välja arvatud teatavalte täpselt määratletud juhtudel.
- 44 Määruse nr 1215/2012 artikli 5 lõige 1 näeb erandina sellest põhimõttest ette, et isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib hagi esitada teise liikmesriigi kohtusse selle määruse II peatüki 2.–7. jaos sätestatud korras.
- 45 Mis puudutab täpsemalt kõnealuse määruse II peatüki 3. jagu, milles artikli 11 lõike 1 punkt b sisaldub, siis ei ole kahtlust selles, et see kehtestab kindlustusajade puhul autonoomse kohtualluvuse süsteemi, nagu nähtub eelkõige selle jao pealkirjast ja artiklist 10 (vt selle kohta 21. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus T. B. ja D. (kohtualluvus kindlustusajade puhul), C-393/20, ei avaldata, EU:C:2021:871, punkt 29, ning 9. detsembri 2021. aasta kohtuotsus BT (kindlustatud isiku kaasamine), C-708/20, EU:C:2021:986, punkt 26).
- 46 Kuna asja allumine hageja elukoha kohtule, mis on ette nähtud määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punktis b, kujutab endast normi, mis kaldub kõrvale kostja elukoha kohtule allumise põhimõttest, siis tuleb seda normi tõlgendada kitsalt, mistõttu ei tohi tõlgendus minna kaugemale selles määruses sõnaselgelt ette nähtud juhtudest (vt analoogia alusel 20. mai 2021. aasta kohtuotsus CNP, C-913/19, EU:C:2021:399, punkt 49, ning 21. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus T. B. ja D. (kohtualluvus kindlustusajade puhul), C-393/20, ei avaldata, EU:C:2021:871, punkt 42).
- 47 Seda sätet tuleb tõlgendada kitsalt ka sel põhjusel, et – nagu Euroopa Kohus on rõhutanud seoses Brüsseli konventsiooni artikli 8 esimese lõigu punktis 2 sisalduva samaväärse sättega – selle konventsiooni vastuvõtjad on väljendanud vastumeelsust hageja elukoha kohtutele allumise suhtes siis, kui see ei ole konventsioonis sõnaselgelt ette nähtud (vt selle kohta 13. juuli 2000. aasta kohtuotsus Group Josi, C-412/98, EU:C:2000:399, punktid 69–72).
- 48 Seetõttu ei saa asuda seisukohale, et „hageja alalise elukoha kohu[t]“ määrates annab määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkt b pädevuse kõigile hageja elukohaliikmesriigi kohtutele.
- 49 Kolmandana ja viimasena tuleb seoses käesolevas kohtuasjas asjakohaste sätetega taotletud eesmärkidega meenutada, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleneb määruse nr 1215/2012 põhjendusest 18, et kindlustusajadega seotud hagi iseloomustab teatav tasakaalustamatus poolte vahel, mida selle määruse II peatüki 3. jao sätetega on soovitud korrigeerida nii, et nõrgemal poolel oleks võimalik kasutada enda huvide seisukohalt soodsamaid kohtualluvuse eeskirju kui üldised eeskirjad (9. detsembri 2021. aasta kohtuotsus BT (kindlustatud isiku kaasamine), C-708/20, EU:C:2021:986, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Määruse artikli 11 lõike 1 punktis b ette nähtud kohtualluvuse erinormi eesmärk on – nagu kõigil määruse II peatüki 3. jaos sisalduvatel erinormidel – tagada, et nõrgem pool, kes soovib kaevata kohtusse tugevamat poolt, võib seda teha liikmesriigi kohtus, millesse tal on lihtne pöörduda (vt selle kohta 27. veebruari 2020. aasta kohtuotsus Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, punkt 28, ning 21. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus T. B. ja D. (kohtualluvus kindlustusajade puhul), C-393/20, ei avaldata, EU:C:2021:871, punkt 46).

- 51 Täpsemalt on juba otsustatud, et sellistel liiklusõnnetuses hukkunu pärijatel nagu põhikohtuasja hagejad peab olema õigus *forum actoris*'ele, mida lubab määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkt b koostoimes selle määruse artikli 13 lõikega 2 (vt selle kohta 21. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus T. B. ja D. (kohtualluvus kindlustusajade puhul), C-393/20, ei avaldata, EU:C:2021:871, punktid 30 ja 31 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Seevastu ei saa nimetatud määruse artikli 11 lõike 1 punkti b mõista nii, nagu arvab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et asjaomastel hagejatel on õigus pöörduda lisaks sellele kohtule, mille tööpiirkonnas on nende alaline elukoht, nende elukohaliikmesriigi mis tahes muusse kohtusse. Selle sätte eesmärk ei ole kindlasti *forum shopping*'u võimaldamine, mis pealegi ei oleks kooskõlas määruse nr 1215/2012 muude eesmärkidega.
- 53 Nagu Rumeenia valitsus oma kirjalikes seisukohtades märkis, on artikli 11 lõike 1 punkti b kaitse-eesmärk juba saavutatud, andes igale selles sättes nimetatud hagejale, st kindlustusvõtjale, kindlustatule või kindlustuslepingu kohaselt soodustatud isikule, võimaluse valida kohtusse kaevatud kindlustusandja asukohaliikmesriigi kohtute ja selle kohtu vahel, mille tööpiirkonnas asub hageja enda alaline elukoht.
- 54 Lisaks tuleb määruse nr 1215/2012 põhjenduse 16 kohaselt selle määruse sätete tõlgendamisel võtta arvesse eesmärki aidata kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele (9. detsembri 2021. aasta kohtuotsus BT (kindlustatud isiku kaasamine), C-708/20, EU:C:2021:986, punkt 35). Sellest põhjendusest 16 nähtub samuti, et liidu seadusandja täiendas kostja alalise elukoha kohtule allumise põhimõtet erandina teiste kohtualluvuse määramise alustega, mis tulenevad tihedast seosest kohtu ja menetluse vahel. Selles põhjenduses on täpsustatud, et selline seos peaks tagama õiguskindluse ja hoidma ära võimaluse, et kostja vastu esitataks hagi liikmesriigi kohtusse, mida ta ei saanud mõistlikult ette näha. Määruse põhjenduses 15 on eesmärgina mainitud ka seda, et kohtualluvus peab olema hästi prognoositav ja seda eelkõige kostja jaoks.
- 55 Selles kontekstis tuleb märkida, et määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b tõlgendamine nii, et selles on otseselt nimetatud – viitamata liikmesriikide riigisisestele eeskirjadele – kindlaks määratud kohus, nimelt kohus, kelle tööpiirkonnas asub hageja alaline elukoht, ei taga ainult selle, et ainsal pädeval kohtul on asjaomase vaidlusega eriti tihe seos, vaid ka selle, et hageja suudab selle kohtu hõlpsasti kindlaks teha ja see on kostjale mõistlikult ettenähtav.
- 56 Täielikkuse huvides tuleb täpsustada, et selle kohtu tööpiirkonna piiritlemine, milles asub hageja alaline elukoht artikli 11 lõike 1 punkti b tähenduses, kuulub seevastu põhimõtteliselt selle kohtu asukohaliikmesriigi organisatsioonilise pädevuse alla (vt analoogia alusel 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus Volvo jt, C-30/20, EU:C:2021:604, punkt 34).
- 57 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 1215/2012 artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et kui see säte on kohaldatav, määrab see kindlaks nii rahvusvahelise kohtualluvuse kui ka liikmesriigi selle kohtu territoriaalse pädevuse, kelle tööpiirkonnas on hageja alaline elukoht.

Kohtukulud

- 58 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 11 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et kui see säte on kohaldatav, määrab see kindlaks nii rahvusvahelise kohtualluvuse kui ka liikmesriigi selle kohtu territoriaalse pädevuse, kelle tööpiirkonnas on hageja alaline elukoht.

Allkirjad